

estratègies d'animació a la lectura estratègies d'animació

a la lectura estratègies d'animació a la lectura estratègies

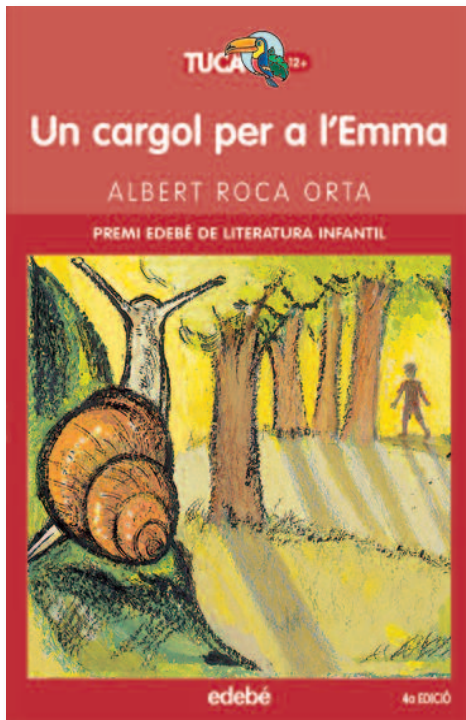
d'animació a la lectura **estratègies d'animació**

a la lectura estratègies d'animació a la lectura

estratègies d'animació a la lectura estratègies d'animació

ESTRATÈGIES D'ANIMACIÓ A LA LECTURA

UN CARGOL PER A L'EMMA

Objectiu general

Amb aquestes activitats, pretenem que els i les nostres alumnes aprofundeixin en els sentiments dels personatges davant de la imminència de la guerra i valorin, per contraposició, la «dolça» rutina i la quotidianitat d'una situació estable i de pau.

També aprofundiran en els valors de la tolerància, l'ajuda, l'amistat i l'amor.

2

Orientacions

Amb aquesta novel·la, els nens i les nenes s'iniciaran en un tipus de lectura a què estan poc avesats: una lectura més intimista, diferent dels seus habituals llibres d'aventures, de misteri, etc. Farcit d'elements quotidians, que agafaran importància en quedar alterats per la por de la guerra, el relat se'ns presenta amb un ritme en què els lectors es podran identificar amb els seus protagonistes.

ACTIVITAT 1

(Abans de la lectura): **QUÈ PASSA?**

Objectius

- Situar els alumnes en el moment històric en què es desenvoluparà la història.
- Acostar el tema de la guerra civil, tema del qual no acostumen a saber gairebé res.

Descripció

Primer el professor llegeix a classe un text molt breu sobre l'inici de la guerra. A continuació, distribueix els alumnes per grups, i a cada grup se li assigna una regió espanyola d'aquella època. Els grups han de buscar informació sobre la regió que els ha tocat: la població que hi havia, el tipus de vida, de què vivia en la seva majoria, la gent, el bàndol majoritari al principi de la guerra, l'evolució de la guerra, etc.

Quan tots tinguin la informació necessària, es va exposant, fins a completar el mapa de l'Espanya del 1936.

3

Orientacions

Posar a la classe un mapa d'Espanya antic de regions i províncies, per situar els alumnes.

Es pot fer al final un paral·lelisme amb les actuals comunitats autònomes.

Llegir el text adjunt, o un altre de qualsevol, que sigui aclaridor, senzill i imparcial. Aquest text és totalment orientatiu:

Espanya era una república des del 14 d'abril de 1931. Durant els anys següents (1931-1936), el govern de la república es va alternar entre partits d'esquerres i de dretes. Durant aquests anys alguns sectors van anar oposant resistència als canvis que s'anaven esdevenint (església, exèrcit...), i també es va agreujar la situació amb els nacionalismes. Hi va haver problemes d'ordre públic, de tipus laboral i de terrorisme. La situació va assolir el seu punt àlgid quan, el 18 de juliol de 1936, es va produir l'alçament nacional: una part de l'exèrcit, amb el suport de forces tradicionalistes i monàrquiques, es va rebel·lar contra el govern republicà, que va conservar el suport d'una altra part de l'exèrcit. A partir d'aquell moment, es va iniciar un període de guerra civil que va durar tres anys.

ACTIVITAT 2

(Abans de la lectura): **ON SOM?**

Objectius

- Situar els alumnes geogràficament a la zona en què es desenvoluparà la història.
- Fomentar-ne la capacitat creativa.

Descripció

El professor llegirà diferents paràgrafs del llibre en els quals es descriguin paisatges o s'esmentin indrets. A continuació, els alumnes, distribuïts en grups de 3 o 4, recrearan aquests indrets, tal com se'ls imaginin, i els situaran en punts concrets de la geografia espanyola.

Els treballs fets s'exposaran a la classe, com a petits escenaris, i s'hi mantindran al llarg de la lectura del llibre.

4

Orientacions

Es poden dedicar a la realització dels treballs 2 o 3 sessions de 40-45 minuts.

Es procurarà que tots els membres del grup hi participin; si els resulta difícil, es poden dividir les tasques: dibuixar, acolorir, retolar...

En funció de les condicions de l'aula i dels alumnes, els treballs poden ser no sols dibuixos, sinó també maquetes de fusta, cartolina, plastilina...

És important que els treballs dels diferents llocs estiguin visibles durant la lectura, que els vagin reconeixent i els serveixin de referència.

Paràgrafs per ser llegits pel mestre o la mestra.

- *La primavera havia arribat amb núvols petits i blancs pel cel, i amb moltes orenetes que aviat van prendre possessió del voladís de la casa i de l'embigat de la cort, per penjar-hi els seus nius. Si després d'una pluja sortia el sol i s'eixugava l'aigua dels bassals, el camí dels roures quedava tot ple de tolls de fang, i allà s'hi concentraven les orenetes per agafar, bocí a bocí, tots els maons de la seva casa.*

- *Ens vam asseure tots tres a la taula de pedra del jardí, que en aquella hora quedava a l'ombra de la palmera. L'ombra de la palmera funcionava gairebé igual que un rellotge de sol. Quan passava per la taula de pedra eren les dotze. Entre tres i quatre, recorria els massissos de dàlies. A les sis s'allargassava fins als codonyers.*
- *A banda i banda del camí de la bassa nova, les ortigues i les falgueres creixien a l'ombra dels plàtans, i tota aquella extensió que durant la tardor era coberta de fullaraca, resultava ara inaccessible. Els marges de tots els camins s'omplien amb els colors de milers i milers de flors silvestres, i allà on anaves hi havia gran activitat d'abelles i escarabatons i tota mena d'insectes.*
- *L'hort del senyor Fabrizio era força especial. Es distribuïa tot al voltant d'una antiga capella, petita com de joguina, que pertanyia al mas i tenia, a banda i banda, una immensa alzina que li feia ombra. Rere l'ermita hi havia els arbres fruiters, on les garses i els pardals venien sempre a pessigar la fruita.*
- *A la Font Blava, s'hi baixava per quatre esglaons, entre massissos d'esbarzers que creixien com males coses i que haurien colgat l'accés si no fos perquè els caminants i la gent que hi venia a omplir les garrafes els mantenien a ratlla, a força de bastonades. La font pròpiament dita era un rajolí d'aigua gelada que brollava de la roca, a dos pams de terra. Però, a la primavera, en brollava un raig més potent, i l'aigua vessava de la pica i embassava tot el terra.*
- *Dues grans lloses de pedra feien de paret al petit racó de la font, i una altra, col·locada al damunt d'aquestes, n'era el sostre. Vista de lluny, arribant per la senda, la Font Blava semblava el catau misteriós d'algun ogre, d'algun ésser primitiu, solitari i feréstec. De vegades, quan baixaves a la font, hi trobaves un pit-roig o un rossinyol remullant-se les plomes. Igual que als ocells boscars, aquest racó humit, clapat de molsa, atreïa els cargols com cap altre.*
- *Vaig arribar pel camí dels roures quan el sol es ponia. El cel, arran d'horitzó, era d'un blau encès, amb reflexos de coure i vermell pels núvols baixos. Més enlaire s'anava enfosquint, permetent que la llum dels primers estels arribés fins a nosaltres. Quan vaig arribar al peu de l'últim roure, on niaven les puputs, em va cridar l'atenció una closca de cargol, mig coberta per les fulles seques.*
- *Les tomaqueres treien flames llargues cap al cel negre. Els estimats carbassons del senyor Fabrizio se socarrimaven ara que estaven a punt de collir. Pels finestrons de la capella i per la porta esbatanada sortien llengües de foc i remolins de fum. Nosaltres ho contemplàvem en silenci, espantats de veres.*

••• *L'aire temperat de la nit era tot ple de l'aroma de la marialluïsa que creixia en un arbust magnífic al jardí. Els rosers s'emparraven per la façana com fantasmes foscos, i els codonyers dormien, arrambats al mur. Un mussol somicava pel teulat. La casa tancada feia aspecte de no tenir cap ganes que la deixéssim tota sola enmig del silenci.*

••• *Feia fred. El cotxe s'havia aturat. Em vaig aixecar i vaig sortir a fora. Ens trobàvem al capdamunt d'una muntanya molt alta, al mig d'un prat d'herba curta. El sol encara no havia sortit, i el vent de la matinada era gelat. Un cel rosat i pàl·lid s'estenia pertot arreu. En totes direccions es veien muntanyes i muntanyes.*

ACTIVITAT 3

(Durant la lectura): **QUI ÉS QUI?**

Objectius

- Acostar els alumnes a la riquesa de la fauna espanyola.
- Acostumar els alumnes a fixar-se en tots els coneixements i les dades que els pot aportar un llibre, encara que no estiguin relacionats directament amb el que explica.
- Que els alumnes aprenguin a modificar les seves opcions quan cal i a mesura que es tenen més dades del tema.
- Aprendre a fonamentar les seves opinions i a dialogar amb els altres.

Descripció

En Marcel parla molt dels animals que troba en les seves aventures. La major part d'ells no són coneguts pels alumnes.

Per iniciar-los en el tema, es presentaran làmines de tots ells (ocells, mamífers, insectes...), sobre una taula o un mural a la paret. En un lloc adjacent hi haurà fulls amb una petita descripció de l'animal, però sense dibuix o foto que els permeti identificar-lo. Cada alumne triarà una làmina i la descripció que ell cregui que li correspon. Tots conservaran les dues coses durant la lectura.

A mesura que els animals vagin apareixent, els alumnes podran canviar de descripció si creuen que s'han equivocat i si convencen l'amo de la descripció que volen.

Orientacions

Hi haurà alguns animals fàcilment reconeixadors. Per això, és millor fer l'activitat en grups de 4 o 5.

Cada vegada triarà un grup diferent, per evitar que el primer grup triï tots els animals coneguts.

TORN MEMBRE GRUP = si hi hagués 4 grups

1r 1 1

2n 1 2

3r 1 3

4t 1 4

5è 2 1

6è 2 2

i així successivament

El/La mestre/a actuarà de moderador en els possibles canvis que els alumnes vulguin fer. Per fer-ho, s'establirà un moment determinat, i no es podrà obligar a canviar un company si no ho vol. El que vulgui canviar, al seu torn, ha de donar-ne les raons.

Cal evitar que els i les alumnes transformin l'activitat en un concurs en què s'ha de guanyar.

Hi ha la possibilitat que els alumnes busquin el seu animal en enciclopèdies o altres llibres. El professor apel·larà a la seva honradesa i estaran al corrent d'«encerts sobtats».

El nom de l'animal figurarà a la làmina amb la figura de cada animal, mai a la descripció. També es pot fer de manera que no sigui en cap.

Quan acabi la lectura del llibre, cal veure si cada animal correspon amb la seva descripció. Si no és així, s'efectuaran els aparellaments correctes. Després cadascú llegirà la seva descripció i ensenyarà la seva làmina.

Animals que apareixen en el llibre:

Oreneta: Ocell molt comú a Espanya des de principis de la primavera fins a finals de l'estiu, que emigra a la cerca de països temperats. Fa uns quinze centímetres des del cap fins a la punta de la cua, té el bec negre i curt, el front i les barbes vermelloses, el cos negre blavenc per sobre i blanc per sota, ales punxegudes i la cua llarga i molt forcada.

Gaig: Ocell semblant al corb, però més petit, de color gris morat, amb unes plomes al cap de color cendra, de taques fosques i ratlles blaves, amb una intensitat que varia des del blau cel fins al blau de Prússia, a les plomes de les ales. Viu en boscos espessos i s'alimenta principalment dels fruits de diversos arbres.

Àguila: Ocell rapinyaire diürn, de vuit i nou decímetres d'altura, amb el bec recte a la base i corbat a la punta, el cap i els tarsos emplomats, la cua arrodonida i gairebé coberta per les ales, de vista molt perspicaç, musculatura forta i vol rapidíssim.

Pardal: Ocell d'uns dotze centímetres des del cap fins a l'extremitat de la cua, amb el bec fort, cònic i una mica doblegat a la punta; el plomatge bru al cap, castany al coll, l'esquena, les ales i la cua, però amb taques negres i vermelloses, cendrós al ventre; en el mascle, amb pitet negre al pit i el coll.

Garsa: Ocell que fa prop de mig metre de llarg i uns sis decímetres d'envergadura, amb el bec i les potes negroses i el plomatge blanc al ventre i l'inici de les ales, i negre amb reflexos metàl·lics a la resta del cos.

Òliba: Ocell rapinyaire nocturn, d'uns 35 cm de llargada des del capdamunt del cap fins a l'extremitat de la cua, i aproximadament el doble d'envergadura, amb plomatge molt suau, groguenc, pintat de blanc, gris i negre a les parts superiors, blanc de neu al pit, el ventre, les potes i la cara; el cap rodó, el bec curt i corbat a la punta, els ulls grossos, brillants i d'iris groc, de cara circular, cua ampla i curta i ungles negres.

Pit-roig: Ocell d'uns 14 cm des de la punta del bec fins a l'extrem de la cua i 2,50 dm d'envergadura. Té les parts superiors de color d'oliva, el coll, el front, el coll i el pit de color vermell viu uniforme, i la resta de les parts inferiors, de color blanc brillant.

Rossinyol: Ocell comú a Espanya, d'uns 16 cm de llarg i uns 28 cm d'envergadura, amb plomatge de color bru vermellós, més fosc al llom i al cap que a la cua i el pit, i gris clar al ventre; té el bec fi i brunenc i els tarsos prim i llargs.

Oriol: Ocell d'uns 25 cm de llarg i 43 cm d'envergadura. De plomatge groc amb les ales i la cua negres, com també el bec i les potes. És abundant a Espanya durant l'estiu, s'alimenta d'insectes, cucs i fruites i fa el niu penjant-lo, amb brins d'espert o llana, a les branques horitzontals dels arbres, de manera que es mogui a impulsos de vent.

Cellard: Ocell d'uns 24 cm de llarg, de cos negre, bec prim i negre, llom gris amb tons oliva, ventre blanc groguenc amb taques brunes rodones o triangulars i les cobertores de color groc vermellós. És comú a Espanya i s'alimenta d'insectes i de fruits, sobretot d'olives.

Puput: Ocell insectívor, amb el bec llarg i una mica arquejat, un feix de plomes erèctils al cap, el cos vermellós i les ales i la cua negres amb ratlles blanques, com el plomall. És molt agradable a la vista, però d'olor fètida i cant monòton.

Tord: Nom vulgar de diversos ocells del mateix gènere que la merla. El comú té el dors de color bru i el pit clar, amb petites clapes. Viu a Espanya durant l'hivern.

Cabussó: Ocell riberenc petit. N'hi ha diverses espècies, que es distingeixen pel color del seu plomatge. El cabussó collnegre té el coll negre i blens castanys daurats per darrere i per sota els ulls. El cabussó gris té el coll vermell i blens drets de color castany darrere els ulls. El cabusset és més petit, de plomatge bru i les galtes i la gola de color castany.

Mussol: Ocell rapinyaire nocturn, de dos decímetres de llarg i mig metre aproximadament d'envergadura, amb plomatge molt suau, de color falb, amb clapes brunes a les parts superiors i groguenc clar amb taques allargades grises al pit i el ventre; cos dret,

cap rodó, bec curt i corbat, ulls grossos d'iris groc, cara circular, ales arrodonides i cua curta.

Abella: Insecte d'uns 165 mm de llarg de color bru negrós i amb borriçol vermellós.

Escarabat: Insecte d'antenes amb nou articulacions, cos deprimit, cap en forma de rombe i dentat per davant.

Libèl·lula: Insecte amb quatre ales estretes i iguals i d'abdomen molt llarg.

Escanyapolls: Insecte d'uns 5 cm de llarg, de color negre, amb quatre ales i mandíbules forcades i ramudes.

Grill: Insecte d'uns 3 cm de llarg, de color negre vermellós, cap rodó i ulls molt prominents.

Mosquit: Insecte de 3 a 4 mm de llarg, cos cilíndric, de color brunenc, cap amb dues antenes i trompa recta, armada interiorment amb un fibló.

Arna: Insecte nocturn d'1 cm de llarg, de color cendrós, amb una taca negra a les ales, que són horitzontals i estretes, el cap groguenc i les antenes gairebé verticals.

Cigala: Insecte nocturn de 4 cm de llarg, de color habitualment verdós i grogós, amb el cap gros, els ulls sortints, les antenes petites i quatre ales. L'abdomen és cònic.

Esquirol: Mamífer rosegador de color negre vermellós pel costat, blanc pel ventre i amb la cua molt poblada, que doblega fins a sobresortir del cap.

Mostela: Mamífer carnívor nocturn, de cap petit, potes curtes i pèl de color bru vermellós pel llom i blanc per sota, i de color bru la punta de la cua. És molt viu i lleuger.

Ratpenat: Mamífer insectívor que té fortes dents canines i les molars amb puntes còniques.

Cargol: Mol·lusc gasteròpode. N'hi ha moltes espècies, algunes de les quals són comestibles; les unes viuen al mar, d'altres en aigua dolça i les altres són terrestres.

ACTIVITAT 4

(Durant la lectura): **AIXÍ SÓN, AIXÍ ELS VEIG**

Objectius

- Facilitar la comprensió lectora.
- Aprofundir en els personatges.
- Adonar-se de les diferents relacions personals.
- Aprendre a respectar opinions diferents de les nostres.

Descripció

El/La mestre/a té targetes amb els noms dels personatges del llibre, tant principals com secundaris. A mesura que avanci la lectura del llibre, els alumnes els aniran coneixent. S'estipula un moment concret (pot ser una vegada a la setmana) en què el professor distribueix les targetes per grups. Al revers, els alumnes hi anotaran dues paraules que defineixin el personatge, pel que fins llavors en saben. Després el professor recull les targetes. En tornar a repartir-les, a cada un li tocarà una de diferent de la del dia anterior. Hi poden escriure tant característiques físiques com del caràcter. En les vegades successives, poden escriure paraules oposades a les que hi figuren, però mai ratllar-les ni esborrar-les. Es continuen escrivint paraules fins a completar la lectura del llibre. En acabat, es llegeixen totes les targetes i s'obre de debat sobre el que s'ha escrit i el perquè de les contradiccions. Les targetes poden quedar a la biblioteca d'aula a manera de «fitxa bibliogràfica» per a lectures posteriors.

11

Orientacions

El professor pot fer servir les paraules escrites per tractar el tema de les diferents relacions personals: amor, amicitat, ajuda, rebuig...

Els alumnes han d'explicar el motiu del que han anat escrivint, i s'adonaran dels canvis a mesura que coneixen més els personatges.

Deixar clar que ningú no està equivocat ni encertat, que totes les opinions són respectables.

L'activitat es pot fer un cop a la setmana durant 15-20 minuts fins que s'acabi de llegir el llibre. La posada en comú pot durar una sessió de classe completa (45-60 minuts).

Personatges: en Marcel, la mare, el doctor Cistell, el senyor Fabrizio, en Joan Ruti, l'Emma, la Laia Antònia, en Xavier Princesa, la senyoreta Glòria.

Paraules i temes:

Coses: sarró, llosa, cabàs, floret, farcellet, miques, cornisa...

Plantes: dàlia, auró, esqueix, magrana, espadanya, nespra, marialluïsa...

Llocs: bassa, galeria, ermita, senda, rebost, comarca...

Guerra, alçament, mosquetó, anarquista, feixista, milicià...

Altres: feréstec, benigne, prejudici, pressa, flamant, airós, expressament, inhòspit, atònit...

ACTIVITAT 5

(Després de la lectura): **LES COSES QUE DEIXEM ENRERE**

Objectius

- La importància de tenir algú que ens doni suport: família, amics...
- L'afecte a les nostres arrels.
- Ser realistes: importància excessiva que donem a les coses.
- Ser conscients de les dificultats que comporta el desarrelament.

Descripció

En Marcel no vol anar-se'n a França perquè sap que això significa deixar moltes coses que no tornarà a veure. Imagina que te n'has d'anar de casa teva, de la teva ciutat, del teu país. Durant 10 minuts pensa què és el que et sabria més greu deixar, el que no trobaràs on vagis.

Animar els alumnes que, en silenci, recordin tot allò que els és significatiu. Si ho volen, ho poden anotar en un paper. Després d'uns minuts, es posa en comú.

13

Orientacions

Si els costa començar a parlar de si mateixos, ho pot fer el professor, explicant-los el que ell trobaria a faltar.

Intercalar preguntes que orientin la posada en comú, com: Hi ha més coses o persones? Trobaries alguna cosa semblant en un altre lloc? Hi ha res que, si et poguessis endur, faria que et quedessis, encara que fos perillós? Etc.

La durada de l'activitat pot ser d'uns 10 minuts de reflexió personal i la resta de la sessió, de posada en comú.

Si a l'aula hi ha algun nen emigrant, pot explicar la seva experiència als altres.

ACTIVITAT 6

(Després de la lectura): **AGRUPANT PARAULES**

Objectius

- Treballar el vocabulari del grup.
- Aprendre a treballar en grup: posar-se d'acord, donar raons, dialogar...
- Saber reconèixer els propis errors.

Descripció

El professor escriu a la pissarra una llista de paraules de llibre, desconegudes *a priori* pels alumnes. Al costat d'aquesta llista, se n'escriu una altra de temes. Totes les paraules pertanyen a un dels temes. Es divideix la classe en grups de 6 o 7 alumnes i cada grup tria un tema. En el seu tema, han d'incloure totes les paraules que creuin que els correspon. En cada tema pot estar indicat el nombre de paraules que hi ha. Després, cada grup llegeix les seves. Quan més d'un grup tria la mateixa paraula, han d'explicar què creuen que significa i per què està en aquell grup. Si no s'hi posen d'acord, la classe vota en quin tema s'inclou. Al final, el professor llegirà les definicions correctes i cada paraula es posarà en el seu tema.

14

Orientacions

El professor els pot donar les definicions al final, o fer que les cerquin ells mateixos.

L'activitat es pot fer a la pissarra i anotar al final cada paraula sota el seu tema, o amb targetes.

La llista és orientativa, s'hi poden afegir paraules o temes que resultin interessants o que s'hagin treballat durant la lectura del llibre.

Al final de l'activitat, cal fer un repàs de com ha estat el treball dels grups: diàleg, discussions... Evitar que se sentin malament, personalitzant o posant-hi exemples. Ressaltar els aspectes positius.